

Zrównoważony rozwój zaczyna się od Ciebie

Zielone umiejętności w naukach
humanistycznych i społecznych

HEI GreenPath

*Shaping HEI environment for
a sustainable tomorrow*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projekt:

**“HEI GreenPath: Kształtowanie środowiska szkolnictwa
wyższego na rzecz zrównoważonego jutra”**

Numer umowy: 2024-1-PL01-KA220-HED-000244946

HEI GreenPath
*Shaping HEI environment for
a sustainable tomorrow*

**The University College
of Enterprise
and Administration**

GENDER EQUALITY
AND INCLUSION
RESEARCH UNIT

Frederick University

Mednarodna fakulteta
za družbene in poslovne študije
International School
for Social and Business Studies
Celje · Slovenia · Europe

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

**PEGASO
INTERNATIONAL**

Niniejszy projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej (nr projektu 2024-1-PL01-KA-220-HED-000244946). Materiały opracowane w ramach projektu przedstawiają wyłącznie poglądy ich autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Komisji Europejskiej i Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (Narodowej Agencji). Komisja Europejska i FRSE nie ponoszą odpowiedzialności za treść materiałów opracowanych w ramach projektu.

HEI Green Path: Kształtowanie środowiska szkolnictwa wyższego na rzecz zrównoważonego jutra

**Wspieranie studentów nauk humanistycznych
i społecznych w zdobywaniu umiejętności ekologicznych
na rzecz zrównoważonej przyszłości!**

Autorzy:

Assoc. Prof. Dr. Michele Corleto¹,

M.A. Antria Karaoli²,

Assoc. Prof. Dr. Petroula Mavrikiou³,

Mag. Anica Novak Trunk⁴,

M.A. Ewa Raczowska⁵,

M.A. Alessia Sciamanna⁶,

Assoc. Prof. Dr. Aleš Trunk⁷,

Dr. Vasiliki Tsagkou⁸

¹ Pegaso Online University, MED.E.A. - Pegaso International - **michele.corleto@unipegaso.it**

² Gender Equality and Inclusion Research Unit (RIGE), Frederick University, Cyprus - **res.ak@frederick.ac.cy**

³ Department of Business Administration; Gender Equality and Inclusion Research Unit (RIGE), Frederick University, Cyprus - **p.mavrikiou@frederick.ac.cy**

⁴ International School for Social and Business Studies; and Association for Education and Sustainable Development, Slovenia - **anica.novak@mfdps.si**

⁵ University College of Enterprise and Administration in Lublin, Poland - **e.raczowska@wsipa.pl**

⁶ Pegaso Online University, MED.E.A. - Pegaso International - **alessia.sciamanna@unipegaso.it**

⁷ International School for Social and Business Studies, Slovenia - **ales.trunk@mfdps.si**

⁸ Lab. of General and Agricultural Microbiology, Department of Crop Science, Agricultural University of Athens, Greece - **tsagouv@hotmail.com**

O projekcie HEI Green Path

Cele projektu

Głównym celem projektu jest opracowanie materiałów i znalezienie rozwiązań, które realnie przyczynią się do zwiększenia świadomości społecznej i ekologicznej oraz odpowiedzialności studentów i kadry akademickiej.

Cele szczegółowe

- Integracja umiejętności ekologicznych i koncepcji zrównoważonego rozwoju z istniejącymi programami studiów w wielu dyscyplinach.
- Wyposażenie wykładowców w wiedzę i narzędzia do efektywnego kształtowania umiejętności ekologicznych wśród studentów.
- Wspieranie współpracy między uczelniami, partnerami przemysłowymi i organizacjami ekologicznymi w celu zwiększenia znaczenia umiejętności ekologicznych.
- Wspieranie inicjatyw badawczych skoncentrowanych na umiejętnościach ekologicznych, zrównoważonym rozwoju i innowacjach środowiskowych.
- Podnoszenie świadomości studentów na temat problemów środowiskowych i znaczenia umiejętności ekologicznych.
- Wprowadzanie umiejętności ekologicznych i zagadnień zrównoważonego rozwoju do polityki instytucjonalnej i struktur zarządzania

Czym jest HEI Green Path?

HEI Green Path to europejski projekt mający na celu wzmacnianie świadomości ekologicznej oraz integrowanie zielonych kompetencji z programami nauczania w szkolnictwie wyższym, we wszystkich dyscyplinach. Jego celem jest wyposażenie kadry akademickiej i studentów w wiedzę oraz narzędzia niezbędne do budowania zrównoważonej przyszłości, poprawa współpracy między uczelniami a rynkiem pracy oraz promowanie zrównoważonych praktyk w środowisku akademickim.

Dlaczego umiejętności ekologiczne są ważne dla studentów nauk humanistycznych i społecznych?

„Umiejętności ekologiczne nie są już zarezerwowane wyłącznie dla naukowców i inżynierów — stanowią pomost, który pozwala studentom nauk humanistycznych i społecznych przekształcać wiedzę w działanie, kształtować sprawiedliwą politykę i wprowadzać znaczące zmiany w świecie, który pilnie ich potrzebuje”.

1.

Konkurencyjność zawodowa na zmieniającym się rynku pracy

Kompetencje multidyscyplinarne są coraz bardziej cenione na dzisiejszym rynku pracy. Pracodawcy potrzebują analityków polityki, specjalistów ds. komunikacji i edukatorów, którzy rozumieją ludzką stronę zrównoważonego rozwoju, a nie tylko inżynierów z umiejętnościami projektowania zielonych systemów. Dzisiejsi studenci filozofii, politologii i antropologii muszą rozumieć ramy polityki ekologicznej, sprawiedliwość klimatyczną i etykę środowiskową. Ta zielona wiedza zwiększa szanse na zatrudnienie i pozycjonuje absolwentów jako przyszłościowych ekspertów w różnych sektorach.

2.

Rozwój polityki na rzecz zielonej przyszłości

Nauki humanistyczne i społeczne stanowią fundament rozwoju i wdrażania zrównoważonych polityk. Zielona transformacja wymaga nie tylko rozwiązań technicznych, ale także dyskusji etycznej, adaptacji kulturowej i legitymacji demokratycznej. Studenci mogą wnieść znaczący wkład w politykę klimatyczną, ramy sprawiedliwej transformacji i zrównoważone projektowanie urbanistyczne, posiadając dogłębną wiedzę z zakresu zarządzania, administracji publicznej i procesów politycznych.

Bez umiejętności krytycznej analizy narracji społecznych, dynamiki władzy i wartości, zielone zarządzanie nie może odnieść sukcesu. Tu właśnie pojawiają się studenci nauk humanistycznych i społecznych.

3.

Komunikaty na temat zrównoważonego rozwoju: media, rzecznictwo i zaangażowanie społeczne

Specjaliści z zakresu nauk społecznych i humanistycznych zajmują wyjątkową pozycję, umożliwiającą im tworzenie i rozpowszechnianie historii, które poruszają ludzi. Komunikacja dotycząca zmian klimatu, dziennikarstwo środowiskowe i marketing zrównoważonego rozwoju wymagają nie tylko faktów, ale także odpowiedniego ujęcia. Umiejętność opowiadania o złożonych globalnych wyzwaniach w przystępny i kulturowo rezonujący sposób to umiejętność oparta na takich dyscyplinach jak językoznawstwo, literaturoznawstwo i medioznawstwo.

4.

Socjologia, urbanistyka i projektowanie odpornych społeczeństw

Projektowanie inkluzywne i egalitarne jest niezbędne dla zrównoważonego rozwoju miast. Krytyczne zrozumienie rozkładu korzyści i obciążeń środowiskowych wśród różnych grup społecznych jest możliwe dzięki socjologii, geografii społecznej i urbanistyce. Dla socjologów dążących do tworzenia odpornych i przyjaznych dla środowiska miast, idee takie jak rasizm środowiskowy, gentryfikacja i zrównoważona mobilność stają się kluczowymi narzędziami analitycznymi.

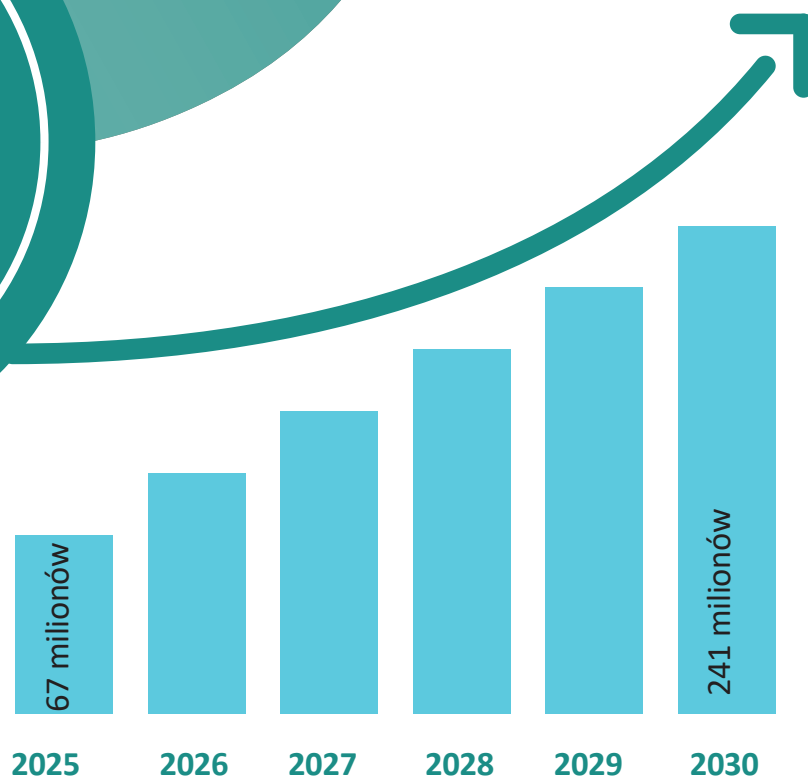
5.

Psychologia i edukacja: promowanie praktyk przyjaznych dla środowiska

Długoterminowe rozwiązania w zakresie zrównoważonego rozwoju wymagają zmiany zachowań, która ma swoje korzenie w wiedzy psychologicznej. Studenci psychologii mogą odegrać kluczową rolę w tworzeniu trendów promujących świadomą konsumpcję i odpowiedzialność grupową, od lęku ekologicznego po zachowania proekologiczne. Podobnie, pedagodzy przeszkoleni w zakresie pedagogiki środowiskowej kształtują kolejne pokolenie ekologicznie świadomych obywateli.

Czy wiesz,
że?

Trendy w zatrudnieniu

- Prognozowane 241 milionów wakatów na stanowiskach wymagających zielonych umiejętności do 2030 r., w porównaniu z 67 milionami w 2025 r.⁹
- Liczba ogłoszeń o pracę w sektorze zielonych umiejętności wzrosła o 22,4% między 2022 a 2023 r., przewyższając 12,3% wzrost liczby osób z zielonymi umiejętnościami.¹⁰
- Posiadanie zielonych umiejętności zwiększa szanse na zatrudnienie o 29% w porównaniu ze średnią siłą roboczą.¹¹

⁹ Market Research Report. (2025). The Green Skills Gap 2025: Forecasts Key Workplace Demographic and Recruitment Changes Up to 2030. Retrieved from <https://www.researchandmarkets.com/reports/5955204/the-green-skills-gap-forecasts-key-workplace>

¹⁰ World Economic Forum (2024). Green jobs grow twice as fast as workers with green skills. Retrieved from <https://www.weforum.org/stories/2024/02/green-jobs-green-skills-growth/>

¹¹ The Economist Impact. (2024). Green skills: driving the transition to a more sustainable future. Retrieved from https://impact.economist.com/sustainability/green-skills-outlook/downloads/Iberdrola_GreenSkillsOutlook_report.pdf

Umiejętności ekologiczne wymagane od specjalistów z zakresu nauk społecznych i humanistycznych

- ☒ **Prawo i polityka środowiskowa:** Zrozumienie przepisów i ich wpływu na społeczeństwo.
- ☒ **Ślad węglowy:** Pomiar i zarządzanie emisjami dwutlenku węgla.
- ☒ **Komunikacja w zakresie zrównoważonego rozwoju:** Przekładanie złożonych zagadnień na potrzeby zaangażowania społecznego.
- ☒ **Strategie zmiany zachowań:** Wykorzystanie wiedzy psychologicznej do promowania praktyk przyjaznych środowisku.

Sektory poszukujące specjalistów w zakresie nauk społecznych i humanistycznych

- ☒ **Polityka publiczna i zarządzanie:** Tworzenie sprawiedliwych polityk zrównoważonego rozwoju.
- ☒ **Edukacja:** Uwzględnianie zrównoważonego rozwoju w pedagogice i programach nauczania.
- ☒ **Media i dziennikarstwo:** Kontekstualizacja i jasne informowanie o wyzwaniach środowiskowych.
- ☒ **Planowanie urbanistyczne:** Projektowanie inkluzywnych, zrównoważonych społeczności.

Wypowiedzi profesjonalistów.

Jak umiejętności ekologiczne wpłynęły na ich karierę:

**Petra Horvat, 42 lata,
nauczycielka szkoły podstawowej ze Słowenii
Wykształcenie: magister pedagogiki**

„Moi uczniowie są teraz lepiej przygotowani do krytycznego myślenia o swojej roli w środowisku, a program nauczania został wzbogacony o włączenie umiejętności ekologicznych do mojej praktyki dydaktycznej. Zwiększyłam zaangażowanie uczniów i ich odpowiedzialność społeczną, wdrażając zajęcia z zakresu eko-etyki i projekt szkolnego ogrodu. To nie są tylko lekcje przyrody – to lekcje życia. Co więcej, rozwinęło mnie to jako nauczyciela i przybliżyło mi problemy, z którymi boryka się dzisiejszy świat”.

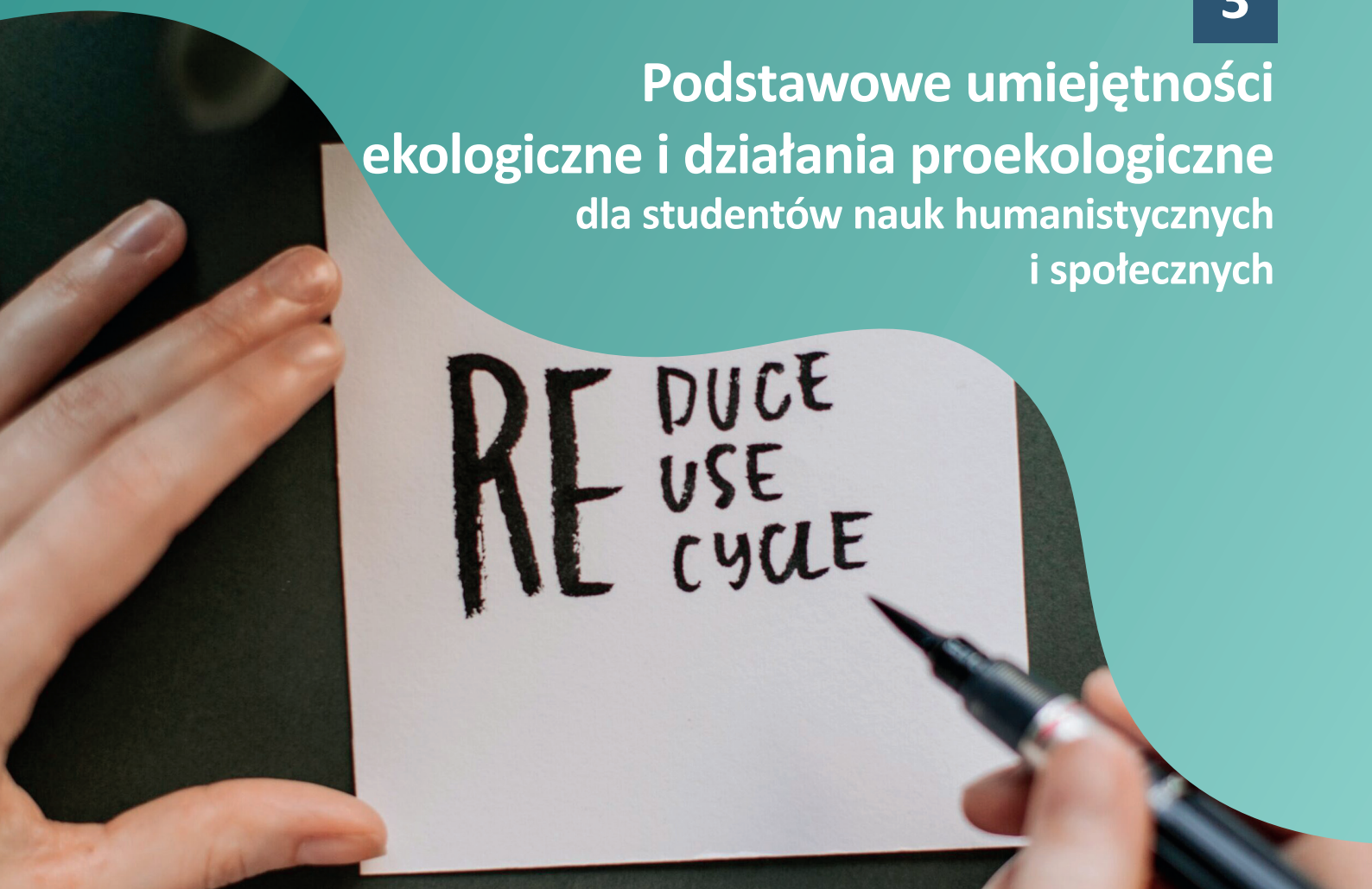

**Alen Ježovnik, 55 lat,
dyrektor wydawnictwa ze Słowenii
Wykształcenie: studia humanistyczne (licencjat)
i zarządzanie (magister)**

„Włączenie umiejętności ekologicznych do naszej działalności wydawniczej zmieniło nie tylko tematy, którymi się zajmujemy, ale także sposób, w jaki działamy jako firma. Zaczęliśmy priorytetowo traktować publikacje, które podnoszą świadomość na temat zrównoważonego rozwoju, zmian klimatu i odpowiedzialności społecznej. Ta zmiana przyciągnęła nowe pokolenie świadomych czytelników i współpracowników. Wdrożyliśmy zrównoważone praktyki druku i strategię digital-first, co zmniejszyło nasz wpływ na środowisko. Dzięki wdrażaniu ekologicznych umiejętności nasze wydawnictwo stało się bardziej odpowiedzialną i przyszłościową platformą, zgodną z globalnymi celami zrównoważonego rozwoju.”

Podstawowe umiejętności ekologiczne i działania proekologiczne dla studentów nauk humanistycznych i społecznych

Podstawowe umiejętności ekologiczne dla studentów nauk humanistycznych i społecznych

Dlaczego umiejętności ekologiczne są ważne?

W obliczu zmian klimatu i wyzwań środowiskowych rynek pracy przechodzi dynamiczną transformację. Coraz więcej organizacji – od administracji publicznej po sektor prywatny – poszukuje pracowników, którzy rozumieją wagę zrównoważonego rozwoju. Kompetencje ekologiczne to zestaw umiejętności i postaw, które wspierają zmiany ekologiczne i działania odpowiedzialne społecznie. Specjaliści z zakresu nauk humanistycznych i społecznych mają ogromny potencjał, by stać się liderami zielonej transformacji. Dzięki swoim umiejętnościom komunikacyjnym, empatii i krytycznemu myśleniu mogą wpływać na postawy społeczne, projektować zmiany i wspierać instytucje w podejmowaniu bardziej świadomych i zrównoważonych decyzji.

Rynek pracy czeka na studentów z umiejętnościami ekologicznymi.

Wśród „zielonych” zawodów, które będą zyskiwać coraz większą popularność na rynku pracy, znajdują się te, które w znacznym stopniu wykorzystują umiejętności miękkie. Z jednej strony, będzie zapotrzebowanie na inżynierów znających się na nowych technologiach; Z drugiej strony, dla profesjonalistów, takich jak audytorzy, eksperci ds. marketingu i kadra zarządzająca, którzy rozumieją wyzwania z zakresu ekologii stojące przed firmami. Osoby te odegrają kluczową rolę w komunikowaniu korzyści społecznych i konsumenckich wynikających z wprowadzanych zmian.

Kluczowe kompetencje:

Kreatywność i krytyczne myślenie

Do kluczowych kompetencji przyszłości należą kreatywność i krytyczne myślenie, zwłaszcza w połączeniu ze świadomością ekologiczną – razem tworzą one fundament tzw. zielonych kompetencji.

Kreatywność

pozwała dostrzec szanse tam, gdzie inni widzą problemy. W kontekście zielonej gospodarki umożliwia projektowanie innowacyjnych rozwiązań, które zmniejszają negatywny wpływ na środowisko. Absolwent kierunków humanistycznych, który potrafi kreatywnie podchodzić do wyzwań środowiskowych, może współtworzyć kampanie społeczne, programy edukacji ekologicznej czy inicjatywy obywatelskie.

Krytyczne myślenie

pomaga ocenić skuteczność stosowanych metod, zidentyfikować potencjalne zagrożenia i podejmować świadome decyzje – niezależnie od tego, czy chodzi o optymalizację procesów produkcyjnych, czy minimalizację odpadów

7 zielonych umiejętności poszukiwanych na stanowiskach wymagających średnich i wysokich kwalifikacji

Myślenie analityczne, niezbędne do interpretacji i zrozumienia potrzeby zmian oraz doboru odpowiednich środków do ich wdrożenia.

Umiejętności koordynacyjne, zarządcze i biznesowe stosowane z szeroką perspektywą w celu wspierania realizacji celów ekonomicznych, społecznych i ekologicznych.

Innowacyjność pomagająca identyfikować szanse i tworzyć nowe strategie rozwiązywania problemów związanych z ochroną środowiska.

Umiejętności marketingowe, przydatne w promowaniu produktów i usług przyjaznych środowisku.

Umiejętności konsultacyjne, pozwalające doradzać klientom w zakresie rozwiązań ekologicznych i promować technologie przyjazne środowisku

Umiejętności sieciowe, informatyczne i językowe ułatwiające efektywne funkcjonowanie na rynkach globalnych.

Umiejętności przywódcze i strategiczne myślenie będą szczególnie przydatne politykom i menedżerom w tworzeniu odpowiednich zachęt i warunków do wdrażania zielonej produkcji i transportu.

Nowy model – Humanista Technologiczny

W świecie postępującego rozwoju technologicznego i automatyzacji, umiejętności związane ze współpracą, komunikacją i kreatywnością stają się coraz cenniejsze.

Tradycyjna rola inżyniera, skoncentrowana przede wszystkim na aspektach technicznych, ewoluje w kierunku nowego modelu: Humanisty Technologicznego.

– w dobie szybkich zmian technologicznych rośnie znaczenie kompetencji pozwalających na szybką i elastyczną adaptację do nowych zadań lub zdobywanie nowych kwalifikacji.

Przedstawiciele nowych zawodów związanych z „zielonym stylem życia” – takich jak nowe podejścia do diety, transportu i edukacji – będą mieli coraz większe możliwości zatrudnienia. Nie musisz być specjalistą w dziedzinie energii odnawialnej, aby przyczynić się do zielonej i zrównoważonej przyszłości. Jako student nauk humanistycznych lub społecznych możesz:

- Doradzać firmom i instytucjom w zakresie społecznej odpowiedzialności,
- Promować postawy proekologiczne poprzez media i komunikację publiczną,
- Wspierać zrównoważony rozwój w sektorze publicznym, organizacjach pozarządowych lub przedsiębiorstwach.

Pracodawcy oczekują również umiejętności rozwiązywania konfliktów, skutecznej komunikacji pisemnej i ustnej oraz współpracy w zespołach, w tym w kontekście międzynarodowym.

Wszystko to stwarza nowe możliwości zatrudnienia dla studentów kierunków humanistycznych i społecznych – zwłaszcza tych otwartych na nowe technologie, kreatywność i innowacje!

Ekologiczne działania dla studentów kierunków humanistycznych i społecznych

Zrównoważony rozwój zaczyna się od działania!

Jako studenci kierunków humanistycznych i społecznych, jesteście już zaangażowani w rozumienie ludzi, kultur i społeczeństw. Dlaczego nie pójść o krok dalej, włączając praktyki proekologiczne do swojej edukacji i życia codziennego?

**Zacznij tam, gdzie jesteś.
Wykorzystaj to, co masz. Zrób, co możesz.
Zaangażuj się: łatwe i efektywne działania**

Inicjatywy na terenie uczelni:

• Projekty i notatki bez papieru

Przejdź na rozwiązania cyfrowe! Korzystaj z aplikacji takich jak Notion, Google Docs lub OneNote, aby zmniejszyć zużycie papieru w esejach, lekturach i notatkach.

• Badania i dyskusje o tematyce ekologicznej,

Wybieraj tematy związane ze zrównoważonym rozwojem w swoich esejach lub projektach. Zbadaj tematy takie jak sprawiedliwość ekologiczna, komunikacja dotycząca zmian klimatu lub literatura ekologiczna.

• Zorganizuj wymianę ubrań lub książek

Staraj się ograniczać ilość odpadów, koordynując zrównoważone wydarzenia z wydziałem lub grupą studencką.

• Zadbaj o ekologię swoich wydarzeń

Jeśli planujesz wykłady, warsztaty lub konferencje, wybierz ulotki cyfrowe, materiały wielokrotnego użytku i przekąski z lokalnych źródeł.

• Dołącz do klubu zrównoważonego rozwoju lub załóż go

Załącz grupę skupioną na powiązaniach środowiska i społeczeństwa. Współpracuj w inicjatywach na terenie całej uczelni, takich jak redukcja odpadów czy aktywizm klimatyczny.

Działania osobiste:

- Noś ze sobą butelkę na wodę lub kubek wielokrotnego użytku i używaj ekologicznych artykułów piśmienniczych.
- Ogranicz marnowanie żywności, wybieraj posiłki roślinne i kupuj lokalne produkty.
- Idź pieszo, jeźdź rowerem, korzystaj z transportu zbiorowego lub transportu publicznego w drodze na uczelnię.
- Trenuj energooszczędne nawyki, takie jak wyłączenie światła i pranie w zimnej wodzie.

Zaangażowanie społeczne i kariera:

- Badaj i wspieraj ekologiczne przedsiębiorstwa społeczne i marki fair trade.
- Zaangażuj się w działania na rzecz klimatu, dyskusje polityczne i lokalny aktywizm ekologiczny.
- Wykorzystuj zrównoważone media i storytelling, aby edukować i inspirować do działania.
- Wybieraj staże i ścieżki kariery związane z ekologią, które priorytetowo traktują wartości środowiskowe i zrównoważony rozwój.

...zmniejszenie zaledwie **1 kg odpadów** dziennie na studenta może **wyeliminować** ponad **300 kg odpadów** rocznie?¹²

...przejście z podręczników papierowych na cyfrowe może pomóc zaoszczędzić do **400 000 drzew rocznie** na terenie kampusów uniwersyteckich?¹³

...ekologiczne środki transportu, takie jak **jazda na rowerze** lub **transport publiczny**, mogą **zaoszczędzić** przeciętnemu studentowi **1200 funtów emisji CO₂ rocznie**?¹⁴

...uczelnie z szeroko rozpowszechnionymi programami recyklingu ograniczają do 60% odpadów trafiających na wysypiska, pomagając w ten sposób chronić zasoby naturalne?¹⁵

Czy wiesz, że...

małe kroki prowadzą do wielkiej zmiany...

Weź udział w 30-dniowym Zielonym Wyzwaniu i wybierz 3 z powyższych działań do zrealizowania w tym miesiącu!

¹² According to estimates on paper use in universities, students consume over 4,000 sheets of paper per year, which can be translated to approximately 300 kg of paper waste annually per student. (Iqbal, M., & Ahmed, F. (2015). Paperless campus: The real contribution towards a sustainable low carbon society. Journal of Environmental Science, Toxicology and Food Technology, 9(8), 10–17. <https://doi.org/10.9790/2402-09811017>).

¹³ Although the exact number varies, it is estimated that one tree can produce around 8,000 sheets of paper (Iqbal & Ahmed, 2015). Large-scale transitions to digital textbooks across campuses can result in hundreds of thousands of trees saved annually.

¹⁴ Taking into account that the average passenger vehicle emits around 400 grams of CO₂ per mile, replacing a 4-mile everyday car trip with biking or public transit can reduce emissions by around 1,200 pounds of CO₂ per person annually (<https://www.epa.gov/greenvehicles/greenhouse-gas-emissions-typical-passenger-vehicle>).

¹⁵ For example, Stanford University (<https://sustainable.stanford.edu/>) and the University of Washington (<https://facilities.uw.edu/files/media/uw-recycling-annual-report-2021.pdf>) have reported diversion rates around 60%, meaning that around 60% of campus waste is recycled or composted rather than sent to landfills.

Najlepsze praktyki w zakresie edukacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju w naukach humanistycznych i społecznych

Skoro już wiesz, dlaczego zielone umiejętności są ważne i czym są, przyjrzyjmy się, jak są wdrażane w praktyce. Zielona transformacja to nie tylko koncepcja przyszłości; dzieje się ona już teraz na uniwersytetach i w środowiskach zawodowych na całym świecie. Ten rozdział przedstawia pionierskie inicjatywy i ścieżki kariery, które przekształcają zrównoważony rozwój z teorii w działanie.

Inicjatywy uniwersyteckie i programy zrównoważonego rozwoju uczelni

Uniwersytety nie są już tylko miejscami nauki; stają się żywymi laboratoriami zrównoważonego rozwoju. Oto, w jaki sposób instytucje szkolnictwa wyższego bezpośrednio integrują zielone zasady z doświadczeniem studentów, ze szczególnym uwzględnieniem nauk humanistycznych i społecznych.

Ekologiczne kampusy

Uniwersytety przekształcają swoje przestrzenie fizyczne, aby odzwierciedlały zaangażowanie w ochronę planety.

- **Zielona infrastruktura:** Kampusy wdrażają rozwiązania wykorzystujące energię słoneczną, zielone dachy i systemy zbierania wody deszczowej.
- **Polityka Zero Waste:** Inicjatywy takie jak kompleksowe programy recyklingu i kompostowanie na terenie całego kampusu stają się standardem.

Przykład w działaniu:

Plan zrównoważonego rozwoju „Zielony Kampus” Uniwersytetu Kopenhaskiego zakłada 65% redukcję emisji CO₂ i integruje zrównoważony rozwój ze wszystkimi działaniami kampusu, od energii po usługi gastronomiczne.

Zielone programy nauczania

Twój dyplom z zakresu nauk społecznych i humanistycznych zyskuje ekologiczny charakter. Uniwersytety włączają zrównoważony rozwój bezpośrednio do programu nauczania, zapewniając absolwentom przygotowanie do wyzwań przyszłości. Szukaj programów i kursów takich jak prawo i polityka środowiskowa, zarządzanie zrównoważoną turystyką, zielone media i dziennikarstwo środowiskowe, gospodarka o obiegu zamkniętym i przedsiębiorstwa społeczne, antropologia ekologiczna i socjologia.

Przykład w działaniu: studia magisterskie z polityki środowiskowej w LSE

Studia magisterskie z polityki środowiskowej i regulacji w London School of Economics and Political Science (LSE) stanowią doskonałą ilustrację zielonego programu nauczania dla studentów nauk społecznych i humanistycznych. Program ma na celu wyposażenie przyszłych liderów w narzędzia z zakresu nauk społecznych niezbędne do rozwiązywania złożonych problemów środowiskowych.

Studenci uczą się analizować i projektować politykę środowiskową, studiując: polityczne i ekonomiczne czynniki zmian środowiskowych, rolę prawa międzynarodowego w zarządzaniu klimatem oraz zastosowanie zasad ekonomicznych w zarządzaniu środowiskiem.

Zainspiruj się, przyglądając się tym autentycznym, wspaniałym inicjatywom:

- **Inicjatywa Rolnictwa Miejskiego:** Farma Kampusowa Uniwersytetu Michigan (U-M Campus Farm) To, co zaczęło się jako oddolny projekt studencki, przerodziło się w Farmę Kampusową Uniwersytetu Michigan, prężnie rozwijające się źródło świeżych produktów do stołówek na kampusie. Pełni ona również funkcję praktycznego laboratorium edukacyjnego, w którym można zgłębiać systemy żywnościowe, politykę publiczną i równość społeczną.
- **Kampanie na rzecz zrównoważonej mody:** Stowarzyszenie Zrównoważonej Mody Uniwersytetu Cambridge Stowarzyszenie Zrównoważonej Mody organizuje wymiany ubrań, warsztaty z upcyklingu i wykłady ekspertów na temat etycznych łańcuchów dostaw. Ta kreatywna inicjatywa łączy aktywizm, design i budowanie społeczności, aby rzucić wyzwanie szybkiej modzie na kampusie.
- **Programy redukcji odpadów:** Konkurs „Zielony Akademik” na Uniwersytecie Wirginii (UVA) Konkurs „Zielony Akademik” motywuje studentów do ograniczania zużycia energii i ilości odpadów poprzez przyjacielską rywalizację. Oparty na psychologii behawioralnej i zaangażowaniu rówieśników, przekształca zrównoważony rozwój w mierzalny ruch obejmujący cały kampus.

**Projekty
zrównoważonego
rozwoju
prowadzone
przez studentów**

Studenci są najpotężniejszymi motorami zmian. Na całym świecie studenci nauk społecznych i humanistycznych prowadzą znaczące projekty, które przynoszą realne zmiany na ich uczelniach i w ich społecznościach.

Praktycy wykorzystujący zielone umiejętności w karierze w sektorze nauk społecznych i humanistycznych

Zielone umiejętności nie ograniczają się do środowiska akademickiego — one zmieniają karierę. Twoje doświadczenie w rozumieniu ludzkich zachowań, kultury i społeczeństwa to dokładnie to, czego potrzebuje zielona gospodarka. Posłuchaj ekspertów w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych.

Zrównoważone dziennikarstwo

„Mocna historia o klimacie nie tylko informuje, ale i humanizuje. Wplatając dane w narrację, dziennikarze mogą zmieniać serca i umysły”.

— Pippa Neill, dziennikarka zajmująca się ochroną środowiska i współautorka COP26

Foto: Pippa Neill LinkedIn

Zielona Polityka i Prawo

„Ziemia jest krzywdzona i poszkodowana — a prawo musi przemówić w jej imieniu. Potrzebujemy prawników gotowych kryminalizować ekobójstwo”.

— Polly Higgins, szkocka adwokatka i orędowniczka prawa dotyczącego ekobójstwa

Foto: Wikipedia

Zrównoważone Planowanie Urbanistyczne

„Miasta muszą być częścią rozwiązania — nie tylko zwalczać zmiany klimatu, ale także poprawiać jakość życia. Łączymy socjologię i design, aby kształtować przyjazne dla życia, odporne przestrzenie”.

— Dr Jan Gehl, ekspert ds. urbanistyki, znany z miast stawiających ludzi na pierwszym miejscu

Foto: Abril Felman

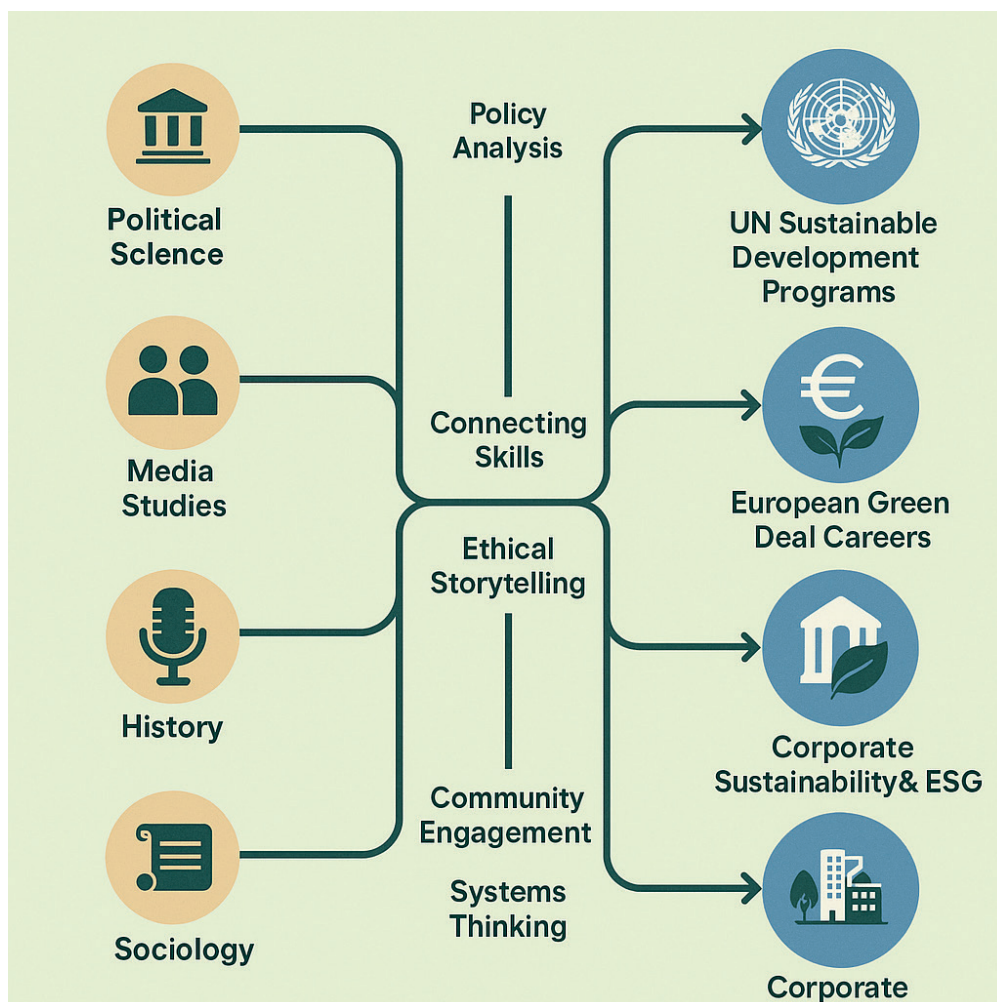

Wiodące organizacje i sieci dla zielonych karier

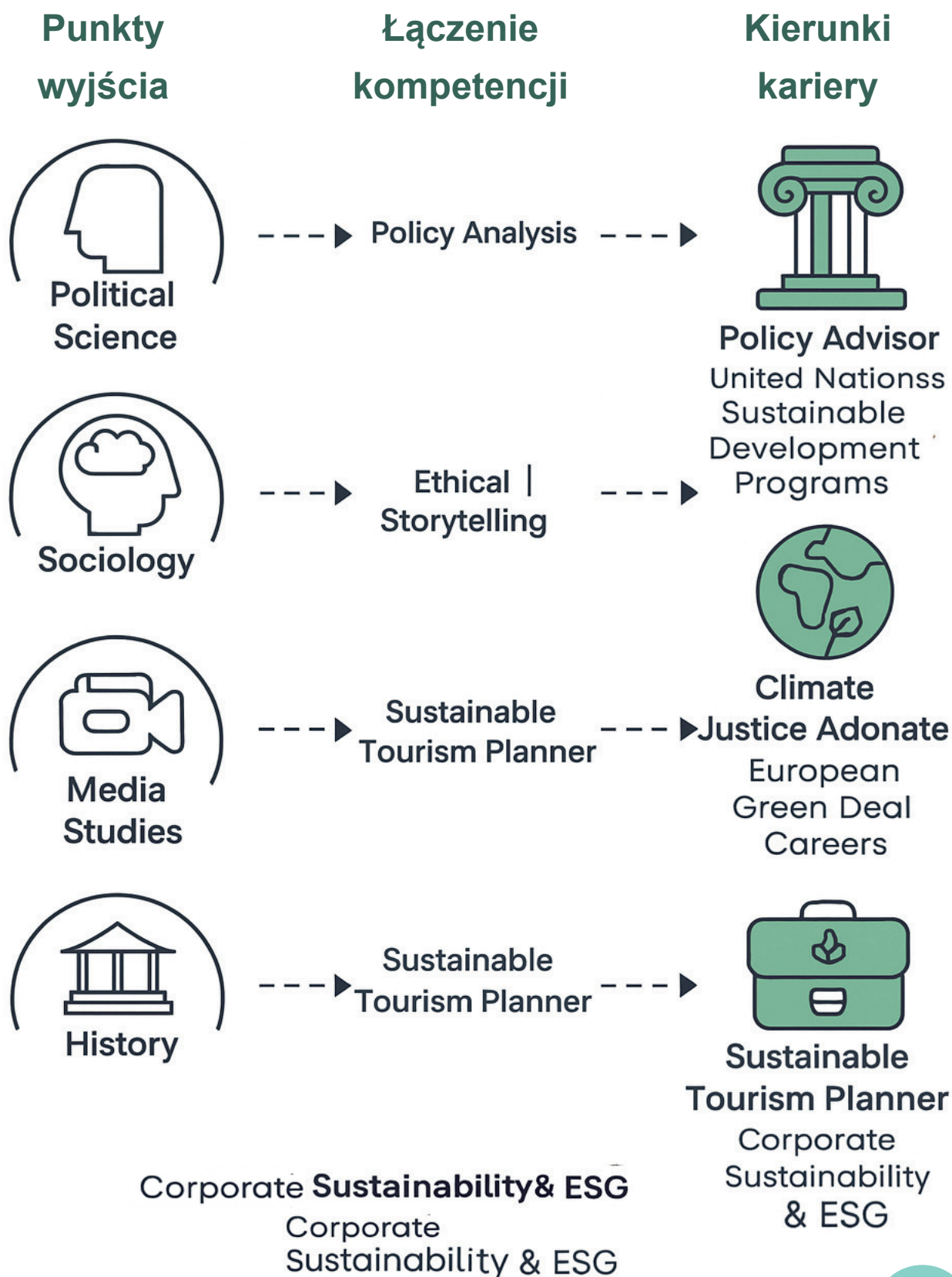
Chcesz przekształcić swoją pasję w zawód? Twoje umiejętności krytycznego myślenia, komunikacji i analizy polityki są bardzo pożądane. Wiele organizacji aktywnie poszukuje absolwentów nauk społecznych i humanistycznych, którzy pomogą w prowadzeniu zielonej transformacji.

- **Programy Zrównoważonego Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych** — badania nad zieloną polityką, prawa człowieka i sprawiedliwość klimatyczna.
- **Kariery w ramach Europejskiego Zielonego Ładu** — Praca w obszarze analizy polityki, prawa, ekonomii środowiskowej i planowania urbanistycznego.
- **Organizacje pozarządowe i think tanki** — Możliwości w zakresie orędownictwa ekologicznego, zrównoważonych mediów i komunikacji publicznej.
- **Zrównoważony rozwój przedsiębiorstw i ESG (środowisko, społeczeństwo, ład korporacyjny)** — Kariery w zrównoważonym biznesie, etycznej modzie i zielonej turystyce.

Oto Twój plan na udaną zieloną karierę:

TWOJA ŚCIEŻKA HSS DO ZIELONEJ KARIERY

Skontaktuj się z nami i bądź na bieżąco

PROJECT MANAGER

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie – wsipa.pl

Monika Drag – Specjalista ds. projektów międzynarodowych

Bursaki 12 street, 20-150 Lublin

e-mail: m.drag@wsipa.pl,

tel: +48 81 45 29 499

International School for Social and Business Studies (ISSBS), Slovenia – mfdps.si

Prof. Dr. Nada Trunk Širca – trunk.nada@gmail.com

Prof Dr. Valerij Dermol – valerij.dermol@gmail.com / valerij.dermol@mfdps.si

Mag. Anica Novak Trunk – anicanovak@yahoo.co.uk / anica.novak@mfdps.si

Frederick University, Cyprus – frederick.ac.cy

Dr Petroula Mavrikiou – p.mavrikiou@frederick.ac.cy

Antria Karaoli – res.ak@frederick.ac.cy

Agricultural University of Athens, Greece – aua.gr

Dr. Iordanis Chatzipavlidis, Professor – chatzipavlidis@aua.gr

Vasiliki Tsagkou, PhD Researcher – tsagouv@hotmail.com

Vera Charitou, MSc Researcher – vera.charitou@aua.gr

Pegaso International Higher Education Institution, Malta – mfdps.si

Prof, Luigia Melilio – rector@pegasointernational.eu

Alessia Sciamanna – alessia.sciamanna@unipegaso.it

Otwarty dostęp

Niniejszy rozdział jest licencjonowany na warunkach licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), która zezwala na wykorzystywanie, udostępnianie, adaptację, dystrybucję i reprodukcję na dowolnym nośniku lub w dowolnym formacie, pod warunkiem wskazania autora(-ów) i źródła, podania linku do licencji Creative Commons oraz poinformowania o wszelkich zmianach.

Zdjęcia lub inne materiały stron trzecich zawarte w tym rozdziale są objęte licencją Creative Commons, chyba że wskazano inaczej w informacji o autorstwie przy materiale. Jeśli materiał nie jest objęty licencją Creative Commons, a zamierzony sposób wykorzystania nie jest dozwolony przez przepisy ustawowe lub wykracza poza dozwolony zakres, należy uzyskać zgodę bezpośrednio od właściciela praw autorskich.

Deklaracja dotycząca generatywnej sztucznej inteligencji i technologii wspomaganych przez sztuczną inteligencję w procesie pisania

Podczas przygotowywania niniejszej pracy autorzy korzystali z narzędzia ChatGPT w celu poprawy języka i czytelności. Po skorzystaniu z tego narzędzia/usługi autorzy dokonali przeglądu i edycji treści w razie potrzeby i ponoszą pełną odpowiedzialność za treść publikacji.

Niektóre fotografie wykorzystane w niniejszej broszurze pochodzą z serwisu Pexels (www.pexels.com).

Niniejszy projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej (nr projektu 2024-1-PL01-KA-220-HED-000244946). Materiały opracowane w ramach projektu przedstawiają wyłącznie poglądy ich autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Komisji Europejskiej i Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (Narodowej Agencji). Komisja Europejska i FRSE nie ponoszą odpowiedzialności za treść materiałów opracowanych w ramach projektu.

